

การศึกษาวิเคราะห์คุณลักษณะของหน่วยสร้างกริยา-ผลเพื่อการสอน ภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ¹

ธีรวัฒน์ ธีรพจน์

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Email: theerawat.th@chula.ac.th

รับบทความ 2 กุมภาพันธ์ 2563 แก้ไข 26 มีนาคม 2563 ตอบรับ 31 มีนาคม 2563

ออนไลน์ 28 พฤษภาคม 2563

บทคัดย่อ

การอธิบายความรู้เรื่องหน่วยสร้างกริยา-ผลในภาษาจีนกลางที่ปรากฏอยู่ในแบบเรียนหรือตำราไวยากรณ์จะเป็นเพียงข้อมูลพื้นฐานที่ควรทราบ เมื่อผู้เรียนต้องอ่านประโยคหรือผลิตประโยคที่ต้องปรากฏหน่วยสร้างกริยา-ผลก็จะพบปัญหา เนื่องจากหน่วยสร้างกริยา-ผลเป็นหน่วยสร้างที่มีความถี่ในการใช้สูง และมีลักษณะทางความหมายที่หลากหลาย ผู้เรียนที่เข้าใจเพียงข้อมูลพื้นฐานอาจไม่สามารถจัดการกับการใช้ที่ซับซ้อนได้ ด้วยเหตุนี้ จึงมีนักวิจัยศึกษาหน่วยสร้างกริยา-ผลเพื่อทำความเข้าใจความซับซ้อนทางความหมายจากมุมมองของวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์ แต่ผลการวิจัยเหล่านั้นยังมิได้นำมาใช้เป็นข้อมูลป้อนกลับเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน งานวิจัยฉบับนี้จะศึกษาวิเคราะห์คุณลักษณะของหน่วยสร้างกริยา-ผลในการวิจัยที่เกี่ยวข้อง และอภิปรายผลสร้างความเชื่อมโยงให้เป็นเอกภาพเพื่อที่จะสามารถเสนอแนวทางการอธิบายความรู้เรื่องหน่วยสร้างกริยา-ผลตั้งแต่เริ่มต้นจนสามารถผลิตประโยคที่ต้องการได้

คำสำคัญ หน่วยสร้างกริยา-ผล วากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์ การเรียนการสอนภาษาจีนกลาง

An Analytical Study of the Verb-Resultative Construction's Characteristics for the Teaching of Chinese as a Foreign Language²

Theerawat Theerapojjanee

Faculty of Arts, Chulalongkorn University

Email: theerawat.th@chula.ac.th

Received 2 February 2020; revised 26 March 2020; accepted 31 March 2020; online 28 May 2020

Abstract

Verb-resultative constructions (VRCs) in Mandarin Chinese are explained as basic general knowledge in textbooks or grammar texts. However, when learners

¹ งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากทุนพัฒนาอาจารย์ใหม่/นักวิจัยใหม่ กองทุนรัชดาภิเษกสมโภช

² This research was granted for Development of New Faculty Staff, Ratchadaphiseksomphot Endowment Fund, Chulalongkorn University.

have to read sentences or produce sentences that contain VRCs, they will encounter this problem. Since the VRC is a high frequency unit and has various implicative meanings, students may not be able to handle complicated usage using general knowledge. For this reason, there are many findings about VRCs from both a syntax and semantic perspective and these help to provide more understanding of their complicated usage. Nevertheless, those findings have not yet been used as feedback to improve teaching and learning. This research will analyze the characteristics of VRCs in related research and discuss the results in order to create a unified connection to propose explanatory guidelines of VRCs from the beginner level to the advanced level, thus facilitating learners to produce correct sentences themselves.

Keywords: Verb-Resultative Construction, Syntax and Semantics, Chinese Language Teaching

1. บทนำ

หน่วยสร้างกริยา-ผลเป็นหน่วยสร้างที่ประกอบขึ้นจากส่วนของประโยคสองส่วน คือ ส่วนกริยาและส่วนเสริมกริยาบอกผลซึ่งเป็นหน่วยทางไวยากรณ์ในภาษาจีนกลาง ที่ได้รับความสนใจในการเรียนการสอนและการศึกษาวิจัยอย่างแพร่หลาย ในด้านการเรียนการสอน ผู้เริ่มเรียนอาจจะเข้าใจว่าส่วนเสริมกริยาบอกผลมีหน้าที่ “บอกผล” เท่านั้นด้วยความเข้าใจผิดจากข้อที่ได้บัญญัติไว้ แต่ในความเป็นจริงยังพบว่ามีส่วนเสริมกริยาบอกผลอีกมากมายที่ไม่ได้ทำหน้าที่บอกผลของการกระทำอย่างแท้จริงตามนิยามความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลของเหตุการณ์ แบบเรียนส่วนใหญ่นิยมยกตัวอย่างกลุ่มคำนี้ด้วยกลุ่มคำ เช่น 吃饱 (tɕʰɿ1pau3, กิน-อิ่ม) 喝醉 (xɿ1tsuei4, ดื่ม-เมา) 看见 (kʰan4teien4, มอง-เห็น) 听懂 (thɿŋ1tun3, ฟัง-เข้าใจ) 学会 (ɕye2xuei4, เรียน- (ทำ)เป็น) 杀死 (ɕa1sɿ3, ฆ่า-ตาย) เป็นต้น การยกตัวอย่างแบบนี้ถือเป็นตัวอย่างที่สอดคล้องกับข้อบัญญัติของประเภทกลุ่มคำ กล่าวคือ “อิ่ม (饱, pau3)” เป็นผลจากเหตุ “กิน (吃, tɕʰɿ1)” “เมา (醉, tsuei4)” เป็นผลจากเหตุ “ดื่ม (喝, xɿ1)” “เห็น (见, teien4)” เป็นผลจากเหตุ “มอง (看, kʰan4)” “เข้าใจ (懂, tun3)” เป็นผลจากเหตุ “ฟัง (听, thɿŋ1)” “(ทำ)เป็น (会, xuei4)” เป็นผลจากเหตุ “เรียน (学, ɕye2)” และ “ตาย (死, sɿ3)” เป็นผลจากเหตุ “ฆ่า (杀, ɕa1)” จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นว่ากริยาทั้งสองตัวในโครงสร้างสัมพันธ์กันเชิงเหตุผลที่ค่อนข้างชัดเจน แต่เราก็จะพบโครงสร้างที่กริยาสองตัวไม่แสดงความสัมพันธ์เชิงเหตุผลอย่างชัดเจนนัก เช่น “吃快

(tɕʰɿkʰuai4, กิน-เร็ว) “看错 (kʰan4tsʰuo4, มอง-ผิด)” “写完 (ɕie3uan2, เขียน-เสร็จ(หมด))” “坐湿 (tsuo4ɕɿ1, นั่ง-เปียก)” กล่าวคือ “เร็ว” อาจไม่ใช่ผลที่ชัดเจนที่เกิดจากเหตุ “กิน” “ผิด” ก็ไม่ใช่ผลที่ชัดเจนของเหตุ “มอง” และเช่นเดียวกันกับกรณีของ “เขียน” กับ “เสร็จ” และ “นั่ง” กับ “เปียก” เป็นต้น

การอธิบายทางไวยากรณ์ของส่วนเสริมกริยาบอกผลในตำราไวยากรณ์หรือตำราเรียนภาษาจีนจะกำหนดนิยามจาก 2 มุมมอง สรุปเป็นแนวอธิบายได้ดังนี้

มุมมองทางวากยสัมพันธ์จะให้นิยามว่า ส่วนเสริมกริยาบอกผลจะเป็นคำคุณศัพท์หรือคำกริยาคำเดียววางชิดติดท้ายคำกริยาโดยไม่มีคำช่วยโครงสร้าง “得 (tr)” เชื่อมระหว่างกลาง เมื่อส่วนทางวากยสัมพันธ์สองส่วนประกอบขึ้นแล้วจะมีสถานะเป็น “กลุ่มคำ” ที่มีความสัมพันธ์แบบเสริมความและมีโครงสร้างแบบกริยา-ส่วนเสริม ทั้งนี้ การสร้างกลุ่มคำแบบกริยา-ส่วนเสริมกริยาบอกผลนี้ จะใช้วิธีผนวกติดคำทั้ง 2 คำเข้าด้วยกัน คล้ายเป็นคำคำเดียวกัน จึงพบเห็นกลุ่มคำนี้เกิดร่วมกับคำช่วยการณัลักษณะ “了 (lr, แสดงการเสร็จสิ้น)” หรือ “过 (kuo, แสดงประสบการณ์)” ได้นอกจากนี้ยังสามารถปรากฏหน่วยกรรมตามหลังได้ในบางกรณี

มุมมองทางอรรถศาสตร์จะให้นิยามว่า ส่วนเสริมกริยาบอกผลจะแสดงผลของการกระทำหรือการเปลี่ยนแปลง สามารถแยกความหมายออกเป็นสองประโยค หรือเป็นเหตุการณ์ สองเหตุการณ์ เหตุการณ์ หนึ่งคือเหตุการณ์ แสดงเหตุ อีกเหตุการณ์หนึ่งเป็นเหตุการณ์แสดงผล

คำอธิบายจากสองมุมมองข้างต้นถือว่าเพียงพอสำหรับการจัดการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนพอจะเข้าใจลักษณะของส่วนเสริมกริยาบอกผลได้ แต่เมื่อผู้เรียนต้องใช้ภาษาในสถานการณ์จริง อาจพบว่ามีการใช้หลายอย่างที่ไม่สอดคล้องกับคำอธิบายข้างต้น จึงทำให้เกิดงานวิจัยต่าง ๆ ที่จะค้นหาคำตอบให้แก่คำถามต่าง ๆ เพื่อที่จะอธิบายความรู้เกี่ยวกับส่วนเสริมกริยาบอกผลให้ชัดเจนและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น คำถามต่าง ๆ ที่นักวิจัยก่อนหน้าให้ความสำคัญ มีดังนี้

- 1) “หน่วยสร้างกริยา-ผล” ควรจัดให้เป็น “คำประสม” หรือ “กลุ่มคำ”
- 2) รูปประโยคและลักษณะทางความหมายของประโยคที่สามารถปรากฏ “หน่วยสร้างกริยา-ผล”
- 3) ความเชื่อมโยงทางความหมายของหน่วยนามร่วมกับหน่วยสร้างกริยา-ผล (argument linking and RVCs)

การกำหนดคุณลักษณะของหน่วยสร้างกริยา-ผลเป็นปัญหาที่ควรคำนึงก่อนที่จะเริ่มศึกษา เนื่องจากมุมมองที่ไม่เหมือนกันจะทำให้รูปแบบวิธีวิเคราะห์และผลที่ได้รับแตกต่างกัน กล่าวคือ เมื่อมองหน่วยสร้างกริยา-ผลเป็นคำประสมการวิเคราะห์ประเภทของหน่วยสร้างกริยา-ผลก็จะใช้วิธีมองแบบการวิเคราะห์ “คำ” กล่าวคือ หน่วยสร้างกริยา-ผลนี้สามารถแบ่งประเภทตามการเกิดร่วมของกรรมได้เป็น 3 ประเภทได้แก่ แบบอกรรม (intransitive) แบบสกรรม (transitive) และแบบทวิกรรม (ditransitive) หรือแบ่งตามลักษณะการเกิดร่วมกับหน่วยนามร่วม (argument) ได้แก่ กริยาสกรรม (transitive) กริยาอกรรมหรือเปลี่ยนสภาพเป็นกริยาสกรรมในกรณีที่กรรมเป็นสิ่งเดียวกับประธาน (ergative verb) กริยาอกรรมที่ต้องการประธานเป็นผู้กระทำกริยา (unergative verb) กริยาอกรรมที่ต้องการประธานเป็นผู้รับสภาพ (unaccusative verb) กริยาก่อผล (causative verbs) ซึ่งมุมมองที่กำหนดให้หน่วยสร้างกริยา-ผลเป็นคำประสมรูปแบบหนึ่งนี้เป็นแบบที่แพร่หลายในงานวิจัยนอกประเทศจีน อาจเป็นไปได้ว่าลักษณะความคิดนี้ได้รับอิทธิพลจากการวิเคราะห์ของ Chao (1968) ซึ่งนิยามชื่อของหน่วยสร้างกริยา-ผล ว่า “V-R compound” ในงานของ Chao จะเรียกรวมหน่วยสร้างกริยา-ทิศทางไว้เป็นส่วนหนึ่งของ V-R compound ด้วย และงานวิจัยนอกประเทศจีนส่วนใหญ่ก็จะกำหนดชื่อเรียกต่าง ๆ จากมุมมองของ “คำประสม” ในการวิเคราะห์

ส่วนงานวิจัยในประเทศจีนจะมีรูปแบบการศึกษาในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ กำหนดให้หน่วยสร้างกริยา-ผลเป็น “กลุ่มคำ” ที่เกิดขึ้นจากส่วนของประโยคสองชนิด คือ ส่วนกริยาและส่วนเสริมกริยาบอกผล ส่วนเสริมกริยาบอกผลคือส่วนที่เสริมความหมายให้กับกริยามีความสัมพันธ์ทางวากยสัมพันธ์กับส่วนกริยาที่ “แน่นแฟ้น” กว่าส่วนกรรม ในโครงสร้างปกติ ส่วนที่สามารถปรากฏตามหลังกริยาได้มีอยู่สองชนิด คือ ส่วนกรรมและส่วนเสริมกริยา (complement)³ และมักจะไม่ปรากฏร่วมกัน การปรากฏร่วมกันจะเกิดขึ้นในสภาพที่มีเงื่อนไขสอดคล้อง และส่วนเสริมกริยาจะอยู่ติดกับ

³ complement เป็นชื่อเฉพาะในงานวิจัยภาษาจีนซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างจาก “ส่วนเติมเต็ม (complement)” ในภาษาอังกฤษ โดยทั่วไปจะเรียกชื่อในภาษาไทยว่า “ส่วนเสริมกริยา” หรือ “หน่วยเสริมกริยา” มีหน้าที่ขยายความ “ท้าย” กริยา การกำหนดชื่อส่วนของประโยคในภาษาจีนจะสัมพันธ์กับตำแหน่งของส่วนที่ปรากฏ ส่วนของประโยคที่ทำหน้าที่ขยายความให้กับส่วนหลักที่เป็นกริยามีสองชนิด หากขยาย “หน้า” กริยาจะเรียกว่า “ส่วนขยายกริยา” หากขยาย “ท้าย” กริยาจะเรียกว่า “ส่วนเสริม” ประเภทของส่วนเสริมกริยาในภาษาจีนมีหลายประเภทแต่ยังไม่เป็นเอกฉันท์ เนื่องจากวิธีวิเคราะห์ยังมีความแตกต่าง แต่ที่ได้รับการยอมรับโดยทั่วไป ได้แก่ “ส่วนเสริมกริยาบอกทิศทาง” “ส่วนเสริมกริยาบอกผล” “ส่วนเสริมกริยาบอกสภาพ”

ส่วนกริยาเสมอ ส่วนกรรมจะปรากฏในลำดับถัดไป ส่วนเสริมกริยาที่สามารถปรากฏร่วมกับส่วนกรรมในรูปประโยคปกติ คือ ส่วนเสริมกริยาบอกผล ส่วนเสริมกริยาบอกทิศทาง ส่วนเสริมกริยาบอกความเป็นไปได้ แต่จะเกิดในเงื่อนไขจำกัด มิได้เกิดขึ้นได้ทุกกรณี จึงเกิดการศึกษารูปประโยคและลักษณะทางความหมายของประโยคที่สามารถปรากฏ “หน่วยสร้างกริยา-ผล”

รูปประโยคที่รองรับการเกิดร่วมของส่วนกรรมและส่วนเสริมกริยาเพื่อหลีกเลี่ยงข้อจำกัดของการปรากฏร่วมกันของส่วนเสริมกริยาและส่วนกรรมท้ายส่วนกริยา ได้แก่ รูปประโยคซ้ำกริยา และรูปประโยค 把 (pa3) ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการที่หน่วยเสริมกริยา-ผลสามารถปรากฏได้ในหลายรูปประโยคนั้น อาจทำให้ผู้เรียนภาษาจีนเข้าใจผิดว่าจะใช้รูปประโยคแบบไหนสื่อความหมายก็ได้ การปรากฏหน่วยสร้างกริยา-ผลในแต่ละรูปประโยคก็มีข้อจำกัด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- (1) 推倒
thuei1tau3
ผลัก(ให้)ล้ม
- (1a) 我推倒了他。
uo3 thuei1tau3 lx thal
ฉันผลักเขาล้ม
- (1b) *我推他推倒了。
uo3 thuei1 thal thuei1tau3 lx
ฉันผลักเขาล้ม (ประโยคภาษาจีนไม่ถูกต้องตามไวยากรณ์)
- (1c) 我把他推倒了。
uo3 pa3 thal thuei1tau3 lx
ฉันผลักเขาล้ม (ฉันผลักเขาให้ล้ม)
- (2) 吃胖
tsʰɿ1pʰaŋ4
กิน(จน)อ้วน
- (2a) *我吃胖了蛋糕。
uo3 tsʰɿ1pʰaŋ4 lx tan4kau1
ฉันกินเค้กจนอ้วน (ประโยคภาษาจีนไม่ถูกต้องตามไวยากรณ์)
- (2b) 我吃蛋糕吃胖了。
uo3 tsʰɿ1 tan4kau1 tsʰɿ1pʰaŋ4 lx
ฉันกินเค้กจนอ้วน
- (2c) *我把蛋糕吃胖了。
uo3 pa3 tan4kau1 tsʰɿ1pʰaŋ4 lx
ฉันกินเค้กจนอ้วน (ประโยคภาษาจีนไม่ถูกต้องตามไวยากรณ์)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นว่า หน่วยสร้างกริยา-ผล “推倒 (t^huei1tau3, ผลัก-ล้ม)” สามารถปรากฏในรูปประโยคปกติและรูปประโยค 把 แต่ไม่สามารถปรากฏในรูปประโยคซ้ำกริยา ส่วนหน่วยสร้างกริยา-ผล “肥胖 (t^hu1p^han4, กิน-อ้วน)” กลับเป็นในทางตรงกันข้าม คือ สามารถปรากฏในรูปประโยคซ้ำกริยาได้ แต่ไม่สามารถปรากฏในรูปประโยคปกติและรูปประโยค 把

ข้อจำกัดของการปรากฏหน่วยสร้างกริยา-ผลในรูปประโยคต่าง ๆ นี้ มีความสัมพันธ์โดยตรงกับหน่วยนามร่วม (argument) ข้อจำกัดนี้จะเป็นตัวกำหนดว่า หน่วยสร้างกริยา-ผลชนิดใดจะปรากฏได้หรือไม่ได้ในรูปประโยคใด

จากปัญหาทั้งสามข้างต้นจะเห็นได้ว่านักวิจัยก่อนหน้านี้มีความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาด้านคุณลักษณะพื้นฐานและด้านการใช้งานหน่วยสร้างกริยา-ผล แต่ผลการวิจัยยังแยกประเด็นและมุมมอง ซึ่งยังไม่สามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนภาษาจีนได้โดยตรง ผู้วิจัยจึงจะศึกษาคุณลักษณะของหน่วยสร้างกริยา-ผลและเสนอแนวทางอธิบายเรื่องหน่วยสร้างกริยา-ผลแก่ผู้เรียนชาวไทย

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 ศึกษาการกำหนดคุณลักษณะพื้นฐานและการจัดประเภทของหน่วยสร้างกริยา-ผลในภาษาจีนกลาง

2.2 เพื่อเสนอแนวทางอธิบายเรื่องหน่วยสร้างกริยา-ผลสำหรับการศึกษภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ

3. ข้อมูลและวิธีการวิจัย

3.1 ข้อมูลที่ใช้วิเคราะห์

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษารวบรวมจากวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต และเอกสารตำราไวยากรณ์ รวมถึงแบบเรียนภาษาจีนสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้พิจารณาคัดเลือกแบบเรียนต่าง ๆ ที่ได้รับการสนับสนุนจากสถาบันขงจื่อ (สำนักงานฮั่นบัน HANBAN) และรวมถึงแบบเรียนต่าง ๆ ที่เป็นที่ยอมรับใช้ในการเรียนการสอนในประเทศไทยเพื่อศึกษาวิธีอธิบายส่วนไวยากรณ์เรื่องส่วนเสริมกริยาบอกผล และศึกษาการอธิบายที่ละเอียดยิ่งขึ้นจากตำราไวยากรณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับการยอมรับในการศึกษาที่ประเทศจีน สุดท้ายคัดเลือกวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิตที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องส่วนเสริมบอกผลในประเด็นที่ตำราไวยากรณ์ไม่ได้กล่าวถึงจากมุมมองของนักวิจัยที่เห็นว่าเป็นปัญหาเกี่ยวกับความเข้าใจเรื่องหน่วยสร้างกริยา-ผลที่ควรได้รับการแก้ไข

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลการอธิบายลักษณะของส่วนเสริมกริยาบอกผลในแบบเรียนต่าง ๆ เพื่อพิจารณาขอบเขตความเข้าใจที่ผู้เรียนจะสามารถเรียนรู้ได้จากแบบเรียน จากนั้นนำมาเทียบลักษณะการอธิบายในเรื่องเดียวกันกับตำราไวยากรณ์เปรียบเทียบความเหมือนและความต่างในรายละเอียดที่ผู้เรียนไม่สามารถหาคำตอบได้จากในแบบเรียนแต่สามารถทำความเข้าใจเพิ่มเติมได้จากตำราไวยากรณ์ สุดท้ายศึกษาประเด็นวิจัยในงานวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิตที่ได้วิเคราะห์เนื้อหาที่ยังไม่ได้รับการอธิบายในตำราไวยากรณ์ต่าง ๆ ข้างต้น จากนั้นผู้วิจัยจึงจะวิเคราะห์คุณลักษณะต่าง ๆ ทั้งทางวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์ สุดท้ายสรุปและเสนอแนะแนวทางอธิบายหน่วยสร้างกริยา-ผล (ส่วนเสริมกริยาบอกผล) ที่ผู้เรียนชาวต่างประเทศควรทราบ

4. ผลการวิจัย

คุณลักษณะพื้นฐานของหน่วยสร้างกริยา-ผลที่เป็นพื้นฐานแห่งความเข้าใจสำหรับประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนภาษาจีนกลางมี 6 ประเด็น ดังนี้

4.1 ชนิดของคำที่สามารถปรากฏในหน่วยสร้างกริยา-ผล

ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับชนิดของคำที่สามารถปรากฏในหน่วยสร้างกริยา-ผลตามที่ได้รับการอธิบายไว้ในตำราเรียนภาษาจีนหรือตำราไวยากรณ์ คือ ส่วนแรกเป็นคำกริยาและส่วนหลังเป็นคำคุณศัพท์หรือกริยาบางประเภท แต่หากเราจัดให้คำคุณศัพท์เป็นคำกริยาประเภทหนึ่งแล้ว ก็สามารถกล่าวได้ว่า ทั้งส่วนหน้าและส่วนหลังของหน่วยสร้างกริยา-ผลล้วนเป็นกริยา แต่สิ่งที่ควรจะทำให้ความสนใจต่อไปคือประเภทของกริยาในภาษาจีนที่จะปรากฏในหน่วยสร้างกริยา-ผลมีประเภทใดบ้าง ซึ่งหากแบ่งตามการเกิดร่วมของหน่วยนาม ก็จะแบ่งได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1) กริยากรรม แบ่งได้อีก 2 แบบ คือ

แบบที่ 1 กริยากรรมที่แสดงการกระทำ เช่น

跑 (p^hau3, วิ่ง) 笑 (ciau4, หัวเราะ)

แบบที่ 2 กริยากรรมที่แสดงสภาพ เช่น

到 (tau4, ถึง) 倒 (tau3, ล้ม) 走 (tsou3, จากไป) 累 (lei4, เหนื่อย) 胖 (p^han4, อ้วน)

2) กริยากรรม แบ่งได้อีก 3 แบบ คือ

แบบที่ 1 กริยาการกระทำที่มีกรรมเป็นผู้รับการกระทำและการกระทำต้องสิ้นสุด ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกับผู้รับการกระทำ

และเมื่อทำแล้วต้องเสร็จ เช่น 开(车) (ขับ(รถ))
(k^hai1(tɕ^hɿ1))

แบบที่ 2 กิริยาการกระทำที่มีกรรมเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่หรือหายไป
หรือเป็นวัตถุประกอบ เป็นการกระทำที่เกิดโดยไม่สิ้นสุดได้
เมื่อทำแล้วแต่จะทำไมเสร็จก็ได้ เช่น 吃 (tɕ^hɿ1, กิน)
喝 (xɿ1, ดื่ม) 写 (ɕie3, เขียน) 读 (tu2, อ่าน)

แบบที่ 3 กิริยาการกระทำที่มีกรรมซึ่งมิใช่ผู้รับการกระทำ เช่น
进(教室) (เข้า(ห้องเรียน)) (tein4(ɕeiau4ɕɿ4))

3) กิริยาทวิกรรม คือ กิริยาที่ต้องการผู้รับการกระทำ 2 สิ่ง คือ ที่เป็นเป้าวัตถุ
(กรรมตรง) และบุคคล (กรรมรอง) เช่น 送 (sun4, มอบให้) 给 (kei3, ให้)
教 (ɕeiau1, สอน)

4.2 การปรากฏเป็นความหมายหลัก (headedness) ของคำใน

หน่วยสร้างกิริยา-ผล

การปรากฏเป็นความหมายหลัก หมายถึง การวิเคราะห์หน้าที่และความหมาย
ของส่วนทั้งสองส่วนในหน่วยสร้างกิริยา-ผลว่าส่วนใดที่เป็นส่วนหลักทางความหมายและ
ส่วนใดเป็นส่วนรอง ซึ่งในที่นี้หมายถึงส่วนที่ขยายความหมายให้แก่ส่วนหลัก ตามหลัก
ไวยากรณ์ภาษาจีนกลาง กำหนดหน้าที่ของส่วนของประโยคในหน่วยสร้างกิริยา-ผลเป็น
แบบ “กิริยา” และ “ส่วนเสริมกิริยา” ซึ่งจากชื่อกำหนดนี้ แสดงให้เห็นว่าส่วนที่เป็น
ส่วนหลักคือ ส่วนหน้า (กิริยา) และส่วนที่เป็นส่วนรองคือ ส่วนหลัง (ส่วนเสริมกิริยา)

ผู้วิจัยเห็นว่าหน่วยสร้างกิริยา-ผลมีลักษณะการปรากฏเป็นความหมายหลัก
2 แบบ คือ แบบที่มีส่วนหลักส่วนรอง กับแบบที่ไม่มีส่วนหลักส่วนรอง เมื่อส่วนเสริม
กิริยาบอกผลวางท้ายกิริยาแล้วปรากฏความเป็นส่วนหลักขึ้นไม่ว่าจะที่ส่วนหน้าหรือ
ส่วนหลัง เราจะพิจารณาหน่วยสร้างกิริยา-ผลนั้นเสมือน “คำ” คำเดียว จะไม่แยก
เหตุการณ์วิเคราะห์ออกเป็นสองเหตุการณ์ย่อย หน่วยสร้างที่จะวิเคราะห์เช่นนี้ ได้แก่
หน่วยสร้างที่ส่วนที่สองเป็นคำกิริยาที่ทำหน้าที่บ่งการณลักษณะของการกระทำ แบบที่
Chao (1968, p. 446) เรียกว่า “Phase Complements” เช่น “着 (tɕau2, แสดงการ
สำเร็จ) 到 (tau4, แสดงการสำเร็จ) 见 (ɕien4, เห็น ได้ยินหรือได้กลิ่น) 完 (uan2,
แสดงการเสร็จสิ้น) 过 (kuo4, แสดงการเสร็จสิ้น)” เป็นต้น ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าส่วนหลัก
ของหน่วยสร้างนี้คือ “ส่วนหน้า” อีกลักษณะหนึ่งคือหน่วยสร้างที่มีส่วนแรกเป็นกิริยาที่
ไร้ความหมายเนื้อคำ (light verb) เช่น “打 (ta3, ทำ) 弄 (nun4, ทำ) 搞 (kau3, ทำ)

变 (pien4, เปลี่ยน(เป็น))” ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าส่วนหลักของหน่วยสร้างนี้คือ “ส่วนหลัง” ที่จะแสดงความหมายมากกว่า นอกเหนือจากสองประเภทข้างต้นแล้วผู้วิจัยเห็นว่าควรวิเคราะห์ส่วนทั้งสองส่วนในหน่วยสร้างกริยา-ผลเป็นสองส่วนที่เหมือนกัน คือ ถือเป็นส่วนหลักทั้งคู่ และสามารถแยกวิเคราะห์ออกเป็น 2 เหตุการณ์ย่อยได้

4.3 ความสามารถในการปรากฏหน่วยนามร่วมของคำกริยาทั้งสอง

ตำแหน่งในหน่วยสร้างกริยา-ผล

การจัดกลุ่มหน่วยสร้างกริยา-ผลโดยการแยกกริยาทั้งสองตัวในหน่วยสร้างออกเป็นสองส่วน แล้วพิจารณาตามความสามารถในการปรากฏหน่วยนามร่วมซึ่งวิเคราะห์ตามแนวคิดหน่วยนามร่วมแฝงของ Wang (2001, p. 49-58) จะสามารถแบ่งกลุ่มของหน่วยสร้างกริยา-ผลออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่ม 1 กริยาทั้งสองตัวเป็นกริยากรรม มี 2 แบบ ดังนี้

แบบ 1.1 $N_1V_1-N_1V_2$ เช่น

(3) 我跑累了。

uo3 p^hau3lei4 lɿ

ฉันวิ่งจนเหนื่อยแล้ว, ฉันวิ่ง-ฉันเหนื่อย

แบบ 1.2 $N_1V_1-N_2V_2$ เช่น

(4) 他哭醒了妹妹。

th^ha1 k^hu1eiŋ3 lɿ mei4mei

เขาร้องไห้จนน้องสาวตื่น (เขาร้องไห้-น้องสาวตื่น)

กลุ่ม 2 กริยาตัวใดตัวหนึ่งเป็นกริยากรรม

แบบ 2.1 $N_1V_1N_2-N_1V_2$ เช่น

(5) 孩子听睡了 (*故事)。

xai2tsɿ t^hɿŋ1suei4 lɿ (*ku4sɿ)

ลูกฟัง(นิทาน)จนหลับไป (ลูกฟังนิทาน-ลูกหลับ)

แบบ 2.2 $N_1V_1-N_1V_2N_2$ เช่น

(6) 他跑赢了对手。

th^ha1 p^hau3iŋ2 lɿ tuei4sɿou3

เขาวิ่งชนะคู่ต่อสู้ (เขาวิ่ง-เขาชนะคู่ต่อสู้)

แบบ 2.3 $N_1V_1N_2-N_2V_2$ เช่น

(7) 他踢破了门。

th^ha1 t^hilp^huo4 lɿ mən2

เขาเตะประตูจนพัง (เขาเตะประตู-ประตูพัง)

แบบ 2.4 $N_1V_1N_2-N_3V_2$ เช่น

(8) 她 (洗衣服) 洗湿了鞋子。

th^hal (ei3 il fu) ei3ɿl lɿ eiɛ2tsɿ

เขาซักเสื้อผ้าจนรองเท้าเปียก (เขาซักเสื้อ-รองเท้าเปียก)

แบบ 2.5 N₁V₁N₂—N₁V₂N₂ เช่น

(9) 学生们读懂了这首诗。

eyɛ2sɿŋmən tu2tuŋ3 lɿ tsɿ4 sou3 ɿl

พวกนักเรียนอ่านกลอนบทนี้เข้าใจแล้ว

(พวกนักเรียนอ่านกลอนบทนี้-พวกนักเรียนเข้าใจกลอนบทนี้)

กลุ่ม 3 กริยาตัวใดตัวหนึ่งเป็นกริยาทวิกรรม

แบบ 3.1 N₁V₁N₂N₃—N₂V₂N₃ เช่น

(10) 张教练教会了李四下棋。

tsaŋ1 teiau4lien4 teiau2xuei4 lɿ li3 sɿ4 eia4 te^hi2

โค้ชจางสอนหลี่ซื่อจนเล่นหมากเป็น

(โค้ชจางสอนหลี่ซื่อเล่นหมาก-หลี่ซื่อเล่นหมากเป็น)

แบบ 3.2 N₁V₁N₂—N₁V₂N₃N₂ เช่น

(11) 我下输了他两盘棋。

uo3 eia4ɿl lɿ th^hal lian3 p^han2 te^hi2

ฉันเล่นหมากแพ้เขาสองกระดาน

(ฉันเล่นหมาก-ฉันแพ้เขาสองกระดาน)

4.4 การเปลี่ยนแปลงเชิงวากยสัมพันธ์ของคำทั้งสองเมื่อประกอบเป็น

หน่วยสร้างกริยา-ผล

การวิเคราะห์การปรากฏหน่วยนามร่วมในข้อ 4.3 แสดงให้เห็นว่า กริยาที่สามารถปรากฏทั้งในตำแหน่งที่หนึ่งและตำแหน่งที่สองจะเป็นกริยากรรมกริยากรรม หรือกริยาทวิกรรมก็ได้ แต่เมื่อประกอบเป็นหน่วยสร้างกริยา-ผลแล้ว หน่วยสร้างนี้จะมีลักษณะทางวากยสัมพันธ์เองซึ่งจะทำให้กริยามาประกอบนั้นละทิ้งลักษณะเดิมไป รายละเอียดดังนี้

กลุ่ม 1 กริยาทั้งสองตัวเป็นกริยากรรม

แบบ 1.1 N₁V₁—N₁V₂ กริยาทั้งสองตัวในหน่วยสร้างเป็นกริยากรรม มีหน่วยนามร่วมเพียง 1 ตัว คือ N₁ ซึ่งทำหน้าที่เป็นประธานของกริยาทั้งสองตัว เมื่ออยู่ในประโยคจะมีโครงสร้างเป็น SVV ซึ่ง S คือ N₁ หน่วยสร้างนี้มีลักษณะเป็นกรรม เช่น ตัวอย่างที่ (3)

แบบ 1.2 N₁V₁—N₂V₂ กริยาทั้งสองตัวในหน่วยสร้างเป็นกริยากรรม มีหน่วยนามร่วม 2 ตัว คือ N₁ ทำหน้าที่เป็นประธานของกริยาตัวที่หนึ่งและ N₂ ทำ

หน้าที่เป็นประธานของกริยาตัวที่สอง เมื่ออยู่ในประโยคจะมีโครงสร้างเป็น SWVO ซึ่ง S คือ N₁ และ O คือ N₂ หน่วยสร้างนี้มีลักษณะเป็นสกรรม เช่นตัวอย่าง (4)

กลุ่ม 2 กริยาตัวใดตัวหนึ่งเป็นกริยาสกรรม

แบบ 2.1 N₁V₁N₂—N₁V₂ กริยาตัวที่หนึ่งเป็นกริยาสกรรม กริยาตัวที่สองเป็นกริยากรรม มีหน่วยนามร่วม 2 ตัว คือ N₁ ทำหน้าที่เป็นประธานของกริยาทั้งสองตัวและ N₂ ทำหน้าที่เป็นกรรมของกริยาตัวที่หนึ่ง เมื่ออยู่ในประโยคจะมีโครงสร้างเป็น SWVO ซึ่ง ต้องมีการสลับตำแหน่งของหน่วยนาม กล่าวคือ S จะเป็น N₂ (กรรมของ V₁) และ O จะเป็น N₁ และหน่วยสร้างนี้มีลักษณะเป็นสกรรม ตัวอย่าง 故事听睡了孩子。(ku⁴ʂu²¹ tʰiŋ¹ ʂuei⁴ lɿ xai² tsɿ, ลูกฟังนิทานจนหลับ) แบบ 2.1 นี้ N₂ จะไม่สามารถทำหน้าที่เป็นกรรมของหน่วยสร้างได้ ดังนั้นหากต้องการให้ N₁ เป็นประธานของหน่วยสร้างหน่วยสร้างจะต้องมีลักษณะเป็นอกรรมเท่านั้น และมีโครงสร้างเป็น SVV เช่นตัวอย่างที่ (5)

อย่างไรก็ตาม หน่วยสร้างกริยา-ผลแบบ 2.1 ยังมีกรณียกเว้นสำหรับกริยาบางประเภท ซึ่งจะยอมให้เกิดโครงสร้าง SWVO ที่ S เป็น N₁ และ O เป็น N₂ กริยาที่วานี้ถือเป็นกริยาพิเศษซึ่งมีจำนวนไม่มาก เช่น 他吃饱了饭。(tʰa¹ tɕʰ¹ lɿ pau³ lɿ fan⁴, เขากินข้าวอิ่มแล้ว) 他喝醉了酒。(tʰa¹ xɿ¹ tsuei⁴ lɿ teiou³, เขาดื่มเหล้าเมาแล้ว) 他等急了车。(tʰa¹ tɔŋ³ tɕei² lɿ tɕʰ¹ lɿ, เขารอรถจนร้อนรน) 他干累了活儿。(tʰa¹ kan⁴ lei⁴ lɿ xuor², เขาทำงานจนเหนื่อย) ซึ่งเฉพาะกริยาเหล่านี้จะอนุญาตให้เกิดการสลับตำแหน่งเป็นโครงสร้าง SOV ได้ด้วย ความพิเศษของกริยาเหล่านี้ คือ กรรมที่ปรากฏในหน่วยสร้างจะต้องเป็นกรรมเฉพาะที่คู่กับกริยาเท่านั้น ไม่สามารถเปลี่ยนเป็นกรรมตัวอื่นแทนได้ เช่น 他吃饱了饭。(tʰa¹ tɕʰ¹ lɿ pau³ lɿ fan⁴, เขากินข้าวอิ่มแล้ว) ไม่สามารถเปลี่ยนกรรมจาก 饭 (fan⁴, ข้าว) เป็น 饺子 (tɕieu³ tsɿ, เกี๊ยว) ได้ หรือเช่นเดียวกับประโยค 他喝醉了酒。(tʰa¹ xɿ¹ tsuei⁴ lɿ teiou³, เขาดื่มเหล้าเมาแล้ว) ก็ไม่สามารถเปลี่ยนกรรมจาก 酒 (teiou³, เหล้า) เป็น 啤酒 (pʰi² teiou³, เบียร์) ได้ กรรมลักษณะนี้อาจเรียกได้ว่าเป็น “กรรมจำลอง (dummy object)” (Basciano, 2010, p. 279)

แบบ 2.2 N₁V₁—N₁V₂N₂ กริยาตัวที่หนึ่งเป็นกริยากรรม กริยาตัวที่สองเป็นกริยาสกรรม มีหน่วยนามร่วม 2 ตัว คือ N₁ ทำหน้าที่เป็นประธานของกริยาทั้งสองตัวและ N₂ ทำหน้าที่เป็นกรรมของกริยาตัวที่สอง เมื่ออยู่ในประโยคจะมี

โครงสร้างเป็น SWVO ซึ่ง S คือ N_1 และ O คือ N_2 หน่วยสร้างนี้มีลักษณะเป็นกรรม เช่นตัวอย่างที่ (6)

แบบ 2.3 $N_1V_1N_2-N_2V_2$ กริยาตัวที่หนึ่งเป็นกริยากรรม กริยาตัวที่สองเป็นกริยากรรม มีหน่วยนามร่วม 2 ตัว คือ N_1 ทำหน้าที่เป็นประธานของกริยาตัวที่หนึ่งและ N_2 ทำหน้าที่เป็นกรรมของกริยาตัวที่หนึ่งและควบนหน้าที่เป็นประธานของกริยาตัวที่สองด้วย เมื่ออยู่ในประโยคจะมีโครงสร้างเป็น SWVO ซึ่ง S คือ N_1 และ O คือ N_2 หน่วยสร้างนี้มีลักษณะเป็นกรรม เช่นตัวอย่างที่ (7)

แบบ 2.4 $N_1V_1N_2-N_3V_2$ กริยาตัวที่หนึ่งเป็นกริยากรรม กริยาตัวที่สองเป็นกริยากรรม มีหน่วยนามร่วม 3 ตัว คือ N_1 ทำหน้าที่เป็นประธานของกริยาตัวที่หนึ่ง N_2 ทำหน้าที่เป็นกรรมของกริยาตัวที่หนึ่ง และ N_3 ทำหน้าที่เป็นประธานของกริยาตัวที่สอง เมื่ออยู่ในประโยคจะมีโครงสร้างเป็น SWVO ซึ่ง S คือ N_1 และ O คือ N_3 หน่วยสร้างนี้มีลักษณะเป็นกรรม ตัวอย่าง 他踢破了兩雙鞋。(tā1 tī1p'uo4 l'x lian3 suan1 cie2, เขาเตะจนรองเท้าพังไปสองคู่)

หน่วยสร้างกริยา-ผลแบบ 2.4 นี้ยังไม่ปรากฏ N_2 เนื่องจากตำแหน่งของหน่วยนามร่วมในโครงสร้างมีหน่วยนามปรากฏครบแล้ว N_2 จึงมักถูกละไว้ในฐานที่เข้าใจตามบริบท แต่หากต้องการให้ปรากฏ N_2 ร่วมด้วยจะมีโครงสร้างเป็น $SV_1O_1V_1V_2O_2$ ซึ่ง S คือ N_1 และ O_1 คือ N_2 ส่วน O_2 คือ N_3 เช่นตัวอย่างที่ (8) แบบ 2.5 $N_1V_1N_2-N_1V_2N_2$ กริยาทั้งสองตัวเป็นกริยากรรม มีหน่วยนามร่วม 2 ตัว คือ N_1 ทำหน้าที่เป็นประธานของกริยาทั้งสองตัว และ N_2 ก็ทำหน้าที่เป็นกรรมของกริยาทั้งสองตัวเช่นกัน เมื่ออยู่ในประโยคจะมีโครงสร้างเป็น SWVO ซึ่ง S คือ N_1 และ O คือ N_2 หน่วยสร้างนี้มีลักษณะเป็นกรรม เช่นตัวอย่างที่ (9)

กลุ่ม 3 กริยาตัวใดตัวหนึ่งเป็นกริยาทวิกรรม

แบบ 3.1 $N_1V_1N_2N_3-N_2V_2N_3$ กริยาตัวที่หนึ่งเป็นกริยาทวิกรรม กริยาตัวที่สองเป็นกริยากรรม มีหน่วยนามร่วม 3 ตัว คือ N_1 ทำหน้าที่เป็นประธานของกริยาตัวที่หนึ่ง N_2 ทำหน้าที่เป็นกรรมรองของกริยาตัวที่หนึ่งและประธานของกริยาตัวที่สอง และ N_3 ทำหน้าที่เป็นกรรมตรงของกริยาทั้งสองตัว เมื่ออยู่ในประโยคจะมีโครงสร้างเป็น $SWVO_iO_d$ ซึ่ง S คือ N_1 และ O_i คือ N_2 ส่วน O_d คือ N_3 หน่วยสร้างนี้มีลักษณะเป็นทวิกรรม เช่นตัวอย่างที่ (10)

แบบ 3.2 $N_1V_1N_2-N_1V_2N_3N_2$ กริยาตัวที่หนึ่งเป็นกริยากรรม กริยาตัวที่สองเป็นกริยาทวิกรรม มีหน่วยนามร่วม 3 ตัว คือ N_1 ทำหน้าที่เป็นประธานของ

กริยาทั้งสองตัว N_2 ทำหน้าที่เป็นกรรมตรงของกริยาทั้งสองตัว และ N_3 ทำหน้าที่เป็นกรรมรองของกริยาตัวที่สอง เมื่ออยู่ในประโยคจะมีโครงสร้างเป็น SVVO_iO_d ซึ่ง S คือ N_1 และ O_i คือ N_2 ส่วน O_d คือ N_3 หน่วยสร้างนี้มีลักษณะเป็น ทวิกรรม เช่นตัวอย่างที่ (11)

4.5 ความสัมพันธ์ทางอรรถศาสตร์ของคำทั้งสองคำในหน่วยสร้างกริยา-ผล

คำกริยาในภาษาจีนกลางจะไม่สามารถระบุผลของการกระทำได้ด้วยตัวกริยาเอง ไม่เหมือนกับภาษาอังกฤษที่กริยาบางตัวจะมีผลเป็นส่วนหนึ่งของความหมายของกริยาแล้ว เช่น kill ในภาษาอังกฤษจะมีผลของกริยา “ตาย” เป็นส่วนหนึ่งของความหมายแล้ว (entailed) แต่ในภาษาจีน (หรือเช่นกันในภาษาไทย) กริยา “杀 (shā)” หรือ “ฆ่า” จะไม่มีผล “ตาย” เป็นส่วนหนึ่งของความหมาย การตายจะเป็นเพียงแนวโน้ม (implication) ของกริยาเท่านั้น ซึ่งเมื่อเกิดเหตุการณ์ “ฆ่า” แล้วอาจจะไม่มีผลเป็น “ความตาย” ก็ได้ ดังนั้น หน้าที่เชิงอรรถศาสตร์ของส่วนเสริมกริยาบอกผลในหน่วยสร้างกริยา-ผล ในภาษาจีนกลาง คือ การระบุสถานะผลลัพธ์ของการกระทำ (Talmy, 1985, 2000; Yin, 2008, as cited in Yin, 2010, p. 5)

นอกจากนี้ เมื่อวางส่วนเสริมกริยาบอกผลไว้ท้ายกริยา ประกอบเป็นหน่วยสร้างกริยา-ผลแล้ว จะเปลี่ยนการณลักษณะประจำคำ (lexical aspect) ของกลุ่มคำกริยาให้เป็นการณ ก่อผลอนุพันธ์ (derived accomplishment) และแสดงความหมายเป็นการณ สมบูรณ์ (perfective) เหตุการณ์ทั้งสองเหตุการณ์ในหน่วยสร้างจะแทนด้วยกริยาสองตัว กริยาตัวแรกต้องดำเนินเสร็จสิ้นจึงจะเกิดผลซึ่งจะแสดงด้วยกริยาตัวที่สอง จึงทำให้หน่วยสร้างนี้ต้องเป็นการณ สมบูรณ์ และเมื่อหน่วยสร้างนี้ทำให้การณลักษณะประจำคำของกลุ่มคำเป็นการณ ก่อผลอนุพันธ์ หากใช้รูปแทนโครงสร้างเหตุการณ์ตามวิธีของ Van Valin and LaPolla (1997, as cited in Chang, 2001, p. 214) จะอยู่ในรูปดังนี้

[[do' (predicate' (x) or (x, y))]] CAUSE [BECOME (predicate' (y) or (z))]]

รูปแทนข้างต้นจะแสดงความหมายว่า เหตุการณ์ภาคแสดงแรกจะเป็นสาเหตุให้กลายเป็นเหตุการณ์ภาคแสดงที่สอง อาจมีผู้มีส่วนร่วมในเหตุการณ์ได้ถึง 3 ส่วน (x, y, z) ซึ่งอาจจะทำหน้าที่เป็น ผู้ริเริ่ม (Initiator) ผู้รับผลกระทบ (Locus of affect) และเป้าหมายแห่งการกระทำ (Target of activity) (Chang, 2001, p. 219)

อย่างไรก็ตาม ส่วนเสริมกริยาบอกผลในหน่วยสร้างกริยา-ผล ไม่ได้ทำหน้าที่ระบุผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมเพียงอย่างเดียวเท่านั้น หากเป็นส่วนเสริมกริยาบอกผล

ประเภท phase complement จะระบุผลที่เสมือนเป็นช่วงสถานะดำเนินการของการกระทำว่าได้สำเร็จเสร็จสิ้นบรรลุผลที่ต้องการหรือสภาวะเปลี่ยนแปลงไปแล้ว

ผู้วิจัยสรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของคำทั้งสองคำในหน่วยสร้างกริยา-ผลที่สามารถแยกออกเป็น 2 เหตุการณ์ที่อิสระออกจากกันได้ ดังนี้

- 1) ความสัมพันธ์ตามลำดับเวลา เหตุการณ์ของกริยาตัวแรกจะเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อน แล้วเหตุการณ์ของกริยาตัวที่สองจะเกิดขึ้นตามมาภายหลัง เหตุการณ์ของกริยาตัวที่สองจะไม่เกิดขึ้น หากเหตุการณ์ของกริยาตัวแรกยังไม่เกิด
- 2) ความสัมพันธ์เป็นเชิงเหตุและผล หน่วยสร้างกริยา-ผลจะมีระดับความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลออกเป็นสามระดับ ได้แก่ ระดับ 0 คือไม่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล ระดับ 1 มีความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลที่เป็นไปเองได้ตามธรรมชาติ และระดับ 2 มีความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลที่เกิดขึ้นจากการก่อให้เกิดทั้งที่ตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ

วิธีทดสอบความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลว่า มีหรือไม่มีนั้น ให้ทดสอบจากกรอบประโยค “...(เหตุการณ์ที่สอง)...เพราะ...(เหตุการณ์ที่หนึ่ง)...” เช่น หน่วยสร้างกริยา-ผล 3 หน่วยสร้างต่อไปนี้ จะมีเหตุการณ์แรกเป็น 吃 (tɕʰ1, กิน) และเหตุการณ์ที่สองเป็น 多 (tuo1, มาก) 膩 (ni4, เอียน) และ 坏 (xuai4, เสีย) ประกอบเป็น 吃多 (tɕʰ1tuo1, กิน-มาก) 吃膩 (tɕʰ1ni4, กิน-เอียน) และ 吃坏 (tɕʰ1xuai4, กิน-เสีย) เมื่อนำเหตุการณ์เข้าทดสอบจะได้ดังนี้ “มากเพราะกิน” “เอียนเพราะกิน” “เสียเพราะกิน”

จากการทดสอบจะเห็นได้ว่า ตัวอย่างแรก “มากเพราะกิน” ไม่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล ดังนั้น หน่วยสร้างกริยา-ผลแบบแรกจะเป็นความสัมพันธ์ในเชิงบอกสภาพสุดท้ายของการกระทำ กล่าวคือ ท้ายที่สุดของการกินคือสภาพ(ปริมาณ)มาก ตัวอย่างอื่นของความสัมพันธ์ในกลุ่มนี้ เช่น 坐错 (tsuo4tsʰuo4, นั่ง-ผิด) ท้ายที่สุดของการนั่งคือสภาพ(นั่งรถ)ผิด 说快 (suo1kʰuai4, พูด-เร็ว) ท้ายที่สุดของการพูดคือสภาพ(การพูด)เร็ว แต่มีใช้ “ปริมาณมากเพราะกิน” “ผิดเพราะนั่ง” และ “เร็วเพราะพูด”

ส่วนตัวอย่าง 吃膩 (tɕʰ1ni4, กิน-เอียน) และ 吃坏 (tɕʰ1xuai4, กิน-เสีย) จะถือว่ามีความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลจากการทดสอบ “เอียนเพราะกิน” และ “(ต้อง)เสียเพราะกิน” แต่แบบแรกจะถือว่าเป็นผลที่เป็นไปเองได้ตามธรรมชาติ อาจใช้กรอบประโยคทดสอบ “...(เหตุการณ์ที่หนึ่ง)...ไปแล้วก็...(เหตุการณ์ที่สอง)...ไปเอง” ส่วนแบบ

ที่สองจะเป็นแบบที่ก่อให้เกิด คือ การกินอะไรบางอย่างก่อให้เกิดการท้องเสีย หรือใช้
กรอบประโยคทดสอบ “...(เหตุการณ์ที่หนึ่ง)...จนทำให้...(เหตุการณ์ที่สอง)...”

4.6 ปัจจัยข้อจำกัดของการปรากฏหน่วยสร้างกริยา-ผลในรูปประโยค

ต่าง ๆ ของภาษาจีนกลาง

รูปประโยคที่สามารถปรากฏหน่วยสร้างกริยา-ผลได้มี 3 รูปประโยค ได้แก่

- 1) รูปประโยคสามัญ [SV(O)]
- 2) รูปประโยคซ้ำกริยา [S(V)OV]
- 3) รูปประโยค 把 [S 把 OV]

ข้อจำกัดของหน่วยสร้างที่จะปรากฏในรูปประโยคสามัญไม่ได้ คือ หน่วยสร้างที่กริยาตัวที่หนึ่งเป็นกริยากรรม และกรรมของกริยานั้นไม่ได้ควบนหน้าที่ประธานของกริยาตัวที่สองซึ่งเป็นกริยากรรม ในที่นี้หมายถึงหน่วยสร้างแบบที่ 2.1 และ 2.4 หากกรรมของกริยาตัวที่หนึ่ง (N₂) ต้องปรากฏในประโยคด้วย หน่วยสร้างแบบที่ 2.1 จะต้องสลับตำแหน่งระหว่างประธานกับกรรมในรูปประโยคสามัญหรือปรากฏในรูปประโยคซ้ำกริยา ส่วนแบบ 2.4 ต้องปรากฏในรูปประโยคซ้ำกริยา นอกจากนี้ กรรมของหน่วยสร้างในรูปประโยคสามัญจะต้องเป็นประธานของกริยาตัวที่สองเท่านั้น ยกเว้นในกรณีที่กริยาตัวที่สองเป็นกริยากรรมหรือกริยาพิพจน์ กรรมของหน่วยสร้างจะเป็นกรรมตรงของกริยาตัวที่สอง

ข้อจำกัดของหน่วยสร้างที่จะปรากฏในรูปประโยค 把 ได้ คือ หน่วยสร้างที่ประธานของกริยาตัวที่สองต้องไม่ใช่ตัวเดียวกันกับประธานของกริยาตัวที่หนึ่ง อนึ่ง หน้าที่ทางความหมายของรูปประโยค 把 คือการเน้นการกระทำหรือการจัดการซึ่งจะเป็นการเน้นการก่อให้เกิดแบบตั้งใจ หน่วยสร้างที่จะปรากฏในรูปประโยค 把 ได้ควรมีความสัมพันธ์ทางความหมายแบบเหตุและผลระดับ 2

5. สรุปผลการศึกษา

คุณลักษณะของหน่วยสร้างกริยา-ผลทั้ง 6 ประเด็นที่ได้กล่าวข้างต้นสามารถสรุปเป็นแนวทางการอธิบายเรื่องหน่วยสร้างกริยา-ผลสำหรับการศึกษาภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศเป็นขั้นตอนได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1: “รู้จักสมาชิก”

การอธิบายเรื่องหน่วยสร้างกริยา-ผล ควรเริ่มต้นจากการให้ผู้เรียนได้รู้จักสมาชิกที่จะมาทำหน้าที่ในส่วนหน้าและส่วนหลังของหน่วยสร้าง ควรสร้างความเข้าใจเรื่องคำคุณศัพท์ที่ถือเป็นคำกริยาอาการประเภทหนึ่งที่ยกสภาพ นอกจากนี้ควรแนะนำให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องการปรากฏกรรมร่วมกับกริยาชนิดต่าง ๆ รวมถึงแนะนำให้รู้วาระกรรมหรือประธานของกริยาอาจไม่จำเป็นต้องเป็นผู้กระทำหรือผู้ถูกกระทำเสมอไป

ขั้นตอนที่ 2: “รู้จักสถานะ”

เมื่อผู้เรียนรู้จักสมาชิกในหน่วยสร้างแล้ว ขั้นตอนต่อไปที่ผู้เรียนควรทราบคือสถานะหน่วยสร้างซึ่งมี 2 แบบคือ 1) สถานะระดับคำ และ 2) สถานะระดับกลุ่มคำ การจัดสถานะของหน่วยสร้างมีแนวโน้มจะทำให้ผู้เรียนสามารถจัดการกับ “ความหมาย” ที่จะตามมาได้ดียิ่งขึ้น กล่าวคือ เมื่อผู้เรียนทราบว่า หน่วยสร้างกริยา-ผลที่ส่วนที่สองเป็น “ส่วนเสริมกริยาบอกผล” ประเภท แสดงการณลักษณะ (phase complement) หรือ ที่ส่วนแรกเป็นกริยาที่ไร้ความหมายเนื้อหา (light verb) ให้จัดสถานะของหน่วยสร้างเป็นระดับคำ และพิจารณาความหมายในหน่วยสร้างเป็นคำเพียงคำเดียว นอกเหนือจากกรณีข้างต้นแล้วให้จัดสถานะของหน่วยสร้างกริยา-ผลเป็นระดับกลุ่มคำที่สามารถแยกวิเคราะห์เหตุการณ์ออกเป็นสองเหตุการณ์ที่มีความสัมพันธ์กันได้

ขั้นตอนที่ 3: “เข้าใจความสัมพันธ์”

หลังจากที่ผู้เรียนรู้จักสถานะของหน่วยสร้างที่สามารถแยกความสัมพันธ์ทางความหมายเป็นเหตุการณ์สองเหตุการณ์ได้แล้ว สิ่งที่คุณเรียนควรเข้าใจคือความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ทั้งสองเหตุการณ์ ลำดับเวลาของการเกิดเหตุการณ์ กล่าวคือ เหตุการณ์ของกริยาตัวแรกจะเกิดขึ้นก่อน แล้วจึงค่อยเกิดเหตุการณ์ของกริยาตัวที่สองตามมา และความสัมพันธ์ทางความหมาย อาจเป็น 1) การบอกสภาพสุดท้ายของการกระทำ 2) การบอกผลที่เป็นไปเองตามธรรมชาติ หรือ 3) การก่อให้เกิดผลขึ้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล

ขั้นตอนที่ 4: “สร้างประโยคที่ถูกต้อง”

ขั้นตอนสุดท้ายผู้เรียนควรสามารถผลิตประโยคภาษาจีนที่ถูกต้องทั้งตามหลักไวยากรณ์และความหมาย ทั้งนี้ผู้เรียนต้องมีความรู้เรื่องความสัมพันธ์ของหน่วยนามร่วมกับกริยาทั้งสองตัวในหน่วยสร้าง เพราะเมื่อกริยาทั้งสองตัวประกอบขึ้นเป็นหน่วยสร้างแล้ว จะมีประธานและกรรมของหน่วยสร้างที่ไม่เป็นไปตามลำดับของประธานและกรรมของกริยาทั้งสองตัว รูปประโยคสามัญที่ปรากฏหน่วยสร้างกริยา-ผลจะมีลำดับคำ คือ SVVO หรือ SVVOO สำหรับหน่วยสร้างที่มีกริยาตัวใดตัวหนึ่งเป็นกริยาวิกรรม แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดที่จะใช้ประโยคสามัญก็คือ หน่วยนามร่วมที่ทำหน้าที่ประธานของกริยาตัวที่หนึ่งกับตัวที่สองเป็นตัวย่อยกันหรือไม่

หากประธานเป็นตัวย่อยกันหน่วยสร้างนี้จะปรากฏกรรมได้ในกรณีดังนี้

- 1) กรรมเป็นของกริยาตัวที่สอง 2) กรรมเป็นของทั้งกริยาตัวที่หนึ่งและตัวที่สอง

หากประธานของกริยาทั้งสองไม่ใช่ตัวย่อยกัน และกริยาตัวที่หนึ่งไม่มีกรรม (หรือกรรมของกริยาตัวที่หนึ่งควบตำแหน่งเป็นประธานของกริยาตัวที่สอง) ประธานของกริยาตัวที่สองจะทำหน้าที่เป็นกรรมในหน่วยสร้างกริยา-ผล

กรรมของกริยาตัวที่หนึ่งจะปรากฏในหน่วยสร้างกริยา-ผลในประโยคสามัญไม่ได้ หากจะต้องปรากฏต้องปรากฏในตำแหน่งประธานของหน่วยสร้าง และประธานของกริยาตัวที่หนึ่งต้องไปปรากฏในตำแหน่งกรรมของหน่วยสร้างแทนที่ หรือต้องใช้รูปประโยคซ้ำกริยาเพื่อแสดงความหมายแทน การพิจารณาสำหรับกรณีที่ประธานของกริยาทั้งสองตัวเป็นสิ่งเดียวกันเท่านั้น หากประธานทั้งสองตัวไม่ใช่สิ่งเดียวกันจะไม่สามารถปรากฏในรูปประโยคสามัญได้ จำเป็นจะต้องปรากฏในรูปประโยคซ้ำกริยาเนื่องจากรูปประโยคสามัญไม่รองรับการเกิดหน่วยนามร่วมที่ไม่ซ้ำกันถึง 3 ตัว

หน่วยสร้างกริยาที่จะสามารถปรากฏในรูปประโยค 把 ได้ต้องเป็นหน่วยสร้างที่ประธานของกริยาตัวที่สองไม่ใช่สิ่งเดียวกับประธานของกริยาตัวที่หนึ่ง และการใช้ประโยคโครงสร้าง 把 นี้จะต้องใช้กับหน่วยสร้างที่มีระดับความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลที่เกิดขึ้นจากการก่อให้เกิดทั้งที่ตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ แต่เมื่อใช้รูปประโยค 把 แล้ว การก่อให้เกิดดังกล่าวก็น่าจะกลายเป็นแบบตั้งใจ

เอกสารอ้างอิง

- Basciano, B. (2010). Verbal compounding and causativity in Mandarin Chinese. (Doctoral dissertation, Università degli Studi di Verona). Retrieved from https://pdfs.semanticscholar.org/af1a/e2a1a0ab6c9cb39d319ef177e1444e4cf32e.pdf?_ga=2.122625421.703827725.1580612008-469045509.1580612008
- Chang, J. (2001). The syntax of event structure in Chinese. (Doctoral dissertation, University of Hawaii). Retrieved from <http://www.ccunix.ccu.edu.tw/~lngjhc/publishes/the%20syntax%20of%20event%20structure.pdf>
- Chao, Y. R. (1968). *A grammar of spoken Chinese*. Berkeley, CA: University of California Press.
- Wang, L. (2001). A study of resultative constructions in Mandarin Chinese. (Doctoral dissertation). Retrieved September 25, 2019, from <http://hdl.handle.net/10397/3251>
- Yin, H. (2010). The so-called Chinese VV compounds—A continuum between lexicon and syntax. *Proceedings of the 2010 Annual Conference of the Canadian Linguistic Association, Canada*, 1-10. Retrieved from http://homes.chass.utoronto.ca/~cla-acl/actes2010/CLA2010_Yin.pdf